

ИЗЛОЖБА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА ПОЖАРЕВАЦ ПОВОДОМ 80 ГОДИНА ОД ОСЛОБОЂЕЊА ПОЖАРЕВЦА

Ратна слика Србије у Другом светском рату

Поводом обележавања осамдесет година од ослобођења града Пожареваца, 15. октобра у Галерији Народне музеја отворена је изложба архивских докумената, фотографија и музејских предмета „Ратна слика Србије у Другом светском рату, 1941-1945“. Тим поводом Историјски архив Пожаревац, Војни архив и Војни музеј у сарадњи са Народним музејом Пожаревац, под покровитељством Града Пожареваца и Министарства одбране, дају свој допринос чувању сећања на рат и подвиге ослободилаца, учвршћивању антифашизма као дубоког опредељења за мир и слободу.

Директорка Историјског архива Пожаревац др Јасмина Николић наглашава да је из-

Србије. Са друге стране, осликавају и окупацију земље, судбину избеглица и ратних заробљеника у немачким логорима, страдање цивилног становништва, жена, деце..., истиче директорка.

Ауторке др Маријана Мраовић, др Јасмина Николић, др Драгана Милорадовић и Наташа Милошевић Дулић су применом методологије научне историографије одабрале и презентовале 160 архивских фотографија и 80 докумената из чак 30 фондова и збирки које се чувају у 13 културних институција из седам градова у Србији. Употпуњена је предметима из фондуса Народне музеја у Пожаревцу и то војним наоружањем и опремом и деловима униформи и одеће.

Др Маријана Мраовић, др Јасмина Николић, др Срећко Босић и Саша Живановић

и нацизмом, са једне стране, а са друге стране се наслања на питање баштине. Појам наслеђа има значење трезора за памћених материјалних вредности и управо оно представља оквир ове из-

БОРБА ПРОТИВ РЕВИЗИЈЕ ИСТОРИЈЕ

Испред Војног архива присутнима се обратила др Маријана Мраовић истакавши значај богатог архивског фун-

дале да онемогуће и обуставе било какав организовани отпор окупатору. Посебан корпус докумената и фотографија посвећен је статусу и судбини ратних заробљеника припадника Војске Краљевине Југославије и положају српских официра у немачком заробљеништву све до тренутка ослобађања из немачких логора, казала је др Мраовић.

У општем делу о оснивању и деловању јединица НОВЈ посебно се издваја архивски документ о формирању Прве пролетерске бригаде, Наредбе врховног команданта о формирању НОВЈ и јединица, Обавештење у вези савезничких ваздухопловних акција на територији Југославије и поступању са савезничким авијатичарима и Наредбе Штаба Прве армије НОВЈ за пробој Сремског фронта. Посебан корпус фотографија односи се на деловање пожаревацких партизана кроз читав ратни период, као и ослобођење Пожареваца.

О предметима из фондуса Народне музеја Пожаревац говорио је в.д. директора ове установе Саша Живановић. Народни музеј у оквиру своје историјске збирке поседује једну од најкомплетнијих колекција наоружања са терито-

Са ошварања изложбе

ложба настала као резултат истраживања архивске грађе као примарног историјског извора, првенствено у фондовима и збиркама пожаревацког Архива, Војног архива и Војног музеја.

- Архивска документа и фотографије на овој изложби фактографски осликавају деловање југословенских партизана и борбе за ослобођење земље, успостављање односа југословенске народноослободилачке војске и Црвене армије и њихову заједничку улогу у ослобађању окупираних територија

ДОПРИНОС КУЛТУРИ ТРАЈАЊА, СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА

Изложба је тематски подељена на две целине - „Ратна слика Србије у Другом светском рату – окупација“ и „Борба за ослобођење Србије 1941-1945. и сарадња НОВЈ са Црвеном армијом“.

- Приређена изложба као посебна, потпуно нова целина, омогућава спознају прошлости и обликовања свести о историји Другог светског рата и значају победе над фашизмом

ложбе посвећене осамдесетогодишњици победе над фашизмом. Модеран архив није само простор за смештај и заштиту архивских докумената већ и установа од које се очекује да покрене важна питања везана за културу сећања, идентитет, основне вредности на којима почива друштво у којем се живи. Наша је дужност да наставимо традицију обележавања ослобођења и победе над фашизмом, победе која је отворила ново цивилизацијско поглавље у историји Европе и света, казала је др Јасмина Николић.

На увид јавности стављена су архивска документа и фотографије о ратним приликама у Србији током ратних година, са намером да се историчарима који се боре против ревизије историје Другог светског рата понуде докази који могу допринети заустављању кривотворења чињеница, али и ода поштовање доприносу савезничке Црвене армије победи антихитлеровске коалиције. Ова изложба, историјским документима и фотографијама, доприноси култури трајања, сећања и памћења.

Путоказ патриотизму и националном идентитету

Изложбу је отворио председник Скупштине Града Пожареваца др Срећко Босић нагласивши да се ради о веома значајној поставци архивских докумената и фотографија.

- Гледајући каталог поставке човек не може да буде равнодушан према злочинима које је српски народ претрпео. Други део изложбе говори о победничкој војсци која долази и делује невероватно да је после три године патње и страдања дошла слобода. Данас опет трпимо одређене тегобе иако смо у рату били на страни која је била победничка и праведна и ове фотографије треба да нам буду наука и упозорење, да памтимо, да знамо шта су нам радили и да се чувамо, закључио је др Босић.

дуса који је уткан у изложбу и који је према њеним речима сведочанство успеха у раду минулих генерација да се архивска грађа о страдању цивилног становништва, страдањима окупације, времену грађанског рата на територији окупираних Србије и борби за ослобођење на југословенским просторима, сачува од пропања и заборавља.

- У првом тематском делу изложбе приказан је корпус докумената који се односи на окупацију Србије и организовање немачког војног и управног апарата са акцентом на мере које су окупационе и колаборационе власти предузи-

рије Браничевског округа, укључујући и оружје које је било у употреби током Другог светског рата.

- Ова колекција нам открива разноврсност наоружања, како по пореклу, тако и по години производње, што је последица присуства различитих војних формација и идеологија на овим просторима. Оружје је долазило из различитих извора, често коришћено из претходних периода, а међу њима је и домаћа производња, попут пушке М -1924 из Фабрике „Застава“ у Крагујевцу, истакао је Живановић.

Изложба је отворена до 31. октобра